บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนาทักษะอาจารย์มหาวิทยาลัย

รับบทความ: 30 ตุลาคม 2569
แก้ไขบทความเสร็จ: 4 กุมภาพันธ์ 2569
ตอบรับบทความ: 13 กุมภาพันธ์ 2569

จุฑามาศ แก้วพิจิตร[1] และนิตยา ทวีชีพ[2]

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนาทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ได้รับผลกระทบมาจากเทรนด์ด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) และบริบททางเทคโนโลยีดิจิทัลที่ก้าวหน้า สภาพแวดล้อมตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความคาดหวังในบทบาทนักวิจัยที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยี การออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและหลากหลาย รวมถึงการออกแบบหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม และบทบาทในการดูแลสุขภาพจิตและชีวิตนักศึกษา ผลจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะอาจารย์มหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ อาทิ การบริหารจัดการตนเอง การคิดวิเคราะห์และการประเมินผลตนเอง การเรียนรู้ และใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน การเขียนเชิงวิชาการ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัยและการนำเสนอ การออกแบบ และประเมินผลการเรียนรู้ การวางแผนพัฒนาอาชีพ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง การออกแบบและใช้สื่อสร้างสรรค์เพื่อการฝึกอบรม และการสื่อสารและการสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพ โดยพบว่า เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ช่วยส่งเสริมทั้งการเรียนรู้เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบหลักสูตรที่ตอบโจทย์เฉพาะบุคคลทั้งเพื่อพัฒนาผู้เรียนและผู้สอน รวมถึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นสำหรับทุกภาคส่วน เพื่อนำไปสู่การออกแบบกลยุทธ์ สร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพอย่างยั่งยืน ทั้งในระดับอาจารย์ และระดับองค์กร ผ่านบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยีในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์, การพัฒนาทักษะ, อาจารย์มหาวิทยาลัย

[1] **หน่วยงานผู้แต่ง:** คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เลขที่ 148 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 อีเมล Juthamas@nida.ac.th

[2] **หน่วยงานผู้แต่ง**: นักวิจัยอิสระ, ภัสสรดอนเมือง-พหลโยธิน ซอยพหลโยธิน 89 ตำบลประชาธิปัตย์ อำเภอธัญบุรีจังหวัดปทุมธานี 12130 อีเมล nit8189155@gmail.com

The Application of Artificial Intelligence (AI) in the Skill Development of University Lecturers

Received: October 30, 2025
Revised: February 4, 2026
Accepted: February 4, 2026

Juthamas Kaewpiji[1] and Nittaya Taweecheep[2]

Abstract

This article aims to present the role of artificial intelligence (AI) in the development of university lecturers' skills, which have been influenced by emerging artificial intelligence (AI) trends and the rapidly advancing digital technology landscape, the fast-changing labor market environment, evolving expectations for AI-enabled research roles, flexible and diversified learning designs, curriculum development aligned with industry needs, as well as responsibilities related to students' mental health and well-being. A review of relevant literature reveals that artificial intelligence (AI) plays a significant role in enhancing various skills of university lecturers, including: personal management, analytical and reflective skills, technology-enhanced teaching and learning, academic and research writing, digital research and presentation tool proficiency, assessment and instructional design, career development and adaptability, creative training design, and professional communication and networking. artificial intelligence (AI) tools have been found to support deep learning, data analysis, and personalized curriculum design for both learners and instructors, while also improving the overall efficiency of academic work. This study offers preliminary insights for all sectors to use as a foundation for developing strategic plans, raising awareness, and preparing to build collaborative networks with relevant stakeholders. The ultimate goal is to foster sustainable capacity building at both the individual (faculty) and institutional levels through the effective integration of artificial intelligence (AI) and current digital technologies.

Keywords: Artificial intelligence, Skill development, University lecturer

[1] **Affiliation:** Graduate School of Human Resource Development, National Institute of Development Administration, 148 Seri Thai Road, Bangkapi, Bangkok 10240, Thailand. Email: Juthamas@nida.ac.th

[2] **Affiliation:** Independent Researcher, Passorn Don Mueang-Phahonyothin Village, Soi Phahonyothin 89, Prachathipat Subdistrict, Thanyaburi District, Pathum Thani 12130, Thailand. Email: nit8189155@gmail.com

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์และแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ส่งผลให้มนุษย์ต้องปรับตัว พัฒนาความรู้ หรือทักษะ และเตรียมความพร้อมอย่างรู้เท่าทันในเทคโนโลยีเพื่อคิดค้นสิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกกิจกรรม ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในยุค Disruptive World ที่ต้องมีการปรับตัวอาศัยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา ซึ่งเทคโนโลยีในยุคนี้ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการเลียนแบบการทำงานของมนุษย์ คือ ปัญญาประดิษฐ์ หรือ Artificial Intelligence (AI) เป็นศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ให้สามารถเลียนแบบความคิด วิเคราะห์ และปฏิบัติงานได้คล้ายคลึงกับมนุษย์ โดยอาศัยการรวบรวมและแปลงความรู้เชิงสัญลักษณ์ของมนุษย์มาเป็นชุดคำสั่ง หรืออัลกอริทึมที่คอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลได้ โดยเป้าหมายสูงสุดของนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ (AI) คือ การสร้างระบบที่สามารถเรียนรู้ เหตุผล และแก้ปัญหาได้อย่างอิสระเช่นเดียวกับมนุษย์ ทั้งนี้ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้ถูกออกแบบมาให้ "เรียนรู้" และ "ปรับตัว" ให้เข้ากับความต้องการและวิธีการใช้งานของมนุษย์ ทำให้การใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติและสะดวกสบายมากขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานง่าย ลดความขัดแย้ง และเพิ่มประสิทธิภาพใหม่ๆ ให้กับองค์กร (Brodheim, 2025)

ปัจจุบันได้มีการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายสาขา เช่น การศึกษา การแพทย์ การจัดการ การตลาด การประชุม การจัดงานสัมมนา การประชุมวิชาการ การจัดแสดงนิทรรศการ และการวิจัย สอดคล้องกับ Vázquez-Parra et al. (2024) กล่าวว่า เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีความสำคัญอย่างยิ่งในบทบาททางวิชาชีพ และเป็นแรงขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ทำให้ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานในวิชาชีพ

Seufert & Spirgi (2024) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้กลายเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับกลุ่มคนทำงานที่ใช้ความรู้เพื่อการประมวลผลข้อมูล การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนในสถานที่ทำงาน รวมถึงงานที่ต้องอาศัยความรู้ในด้านการประสานงาน ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความเข้าใจและการสร้างภาษา นอกจากนี้ ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังพัฒนาไปยังสายงานธุรกิจการขาย การตลาด วิศวกรรมซอฟต์แวร์ การปฏิบัติการลูกค้า และการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดี ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังมีความสามารถในการวิเคราะห์ วินิจฉัย และคาดการณ์สิ่งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

ดังนั้น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) จึงกลายเป็นเครื่องมือที่ทรงพลัง และเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีที่จะช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงานช่วยเหลือมนุษย์ในด้านต่างๆ ทั้งนี้ Rodgers et al. (2023) ได้กล่าวว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้กลายเป็นเทคโนโลยีที่องค์กรต่างๆ ตระหนัก และให้ความสำคัญที่

นำเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาขับเคลื่อนในการกำหนดกลยุทธ์งานทรัพยากรมนุษย์ และนำมาบูรณาการร่วมในภาคส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างผลผลิตการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้มุ่งเน้นสร้างความพร้อมในทุกระดับต่อการรับมือกับสภาวะวิกฤติที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพื่อให้สอดรับและปรับตัวกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และขยายโอกาสทางการศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน เช่น การเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคลที่จะมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) เช่นเดียวกับ Dima et al. (2024) กล่าวเพิ่มเติมว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมการทำงานที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น จึงส่งผลให้สถานที่ทำงานกำลังจะถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยีที่สร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อรองรับวิธีการทำงานรูปแบบใหม่ที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ปัจจุบันการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อาจจะยังไม่แพร่หลายมากนัก เป็นช่วงที่ประเทศไทยกำลังริเริ่มปรับเปลี่ยน และเตรียมพร้อมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้แรงงานได้รับการพัฒนาระดับการศึกษาและทักษะที่สูงขึ้น ส่งผลให้ทุกคนนั้นต้องยอมรับในสิ่งใหม่ มีความเข้าใจ จำเป็นต้องเรียนรู้ เข้าใจบทบาทใหม่ในหน้าที่ที่จะต้องทำงานร่วมกับกับหุ่นยนต์ โดยสามารถใช้งานและสร้างปัญญาประดิษฐ์ ประเทศไทยต้องมีความชัดเจนและปรับตัวให้ทันทั้งในเรื่องของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ระบบสวัสดิการ และกฎระเบียบต่างๆ เพื่อรับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต (ณัฐพล นันทาวิวัฒน์, 2562) อย่างไรก็ตาม องค์กรอาจจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้กับองค์กร และไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของประสิทธิภาพในการดำเนินงานเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมและมนุษย์ในเรื่องการสร้างความเสมอภาคความมั่นคงในการทำงาน และการพัฒนาทักษะอีกด้วย (Agarwal et al., 2023) เช่นเดียวกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้กล่าวว่า การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้านการศึกษาก็กำลังเผชิญกับปัญหาจนทำให้ไม่ก้าวหน้าและจะถูกทิ้งห่างไปทุกวันเมื่อเปรียบเทียบปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในวงการอื่นๆ เนื่องจากระบบการศึกษาทั่วโลกยังไม่ค่อยยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีให้เข้ากับการทำงานแบบวัฒนธรรมเดิมๆ ของหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งหากสถาบันการศึกษาไทยยัง ไม่ปรับตัว และเตรียมความพร้อมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อาจจะส่งผลกระทบและทำลายตัวเอง รวมทั้งผู้ที่เรียนทางด้านสังคมก็จำเป็นต้องเรียนรู้การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ และปัญญาประดิษฐ์ (AI) ด้วย เพื่อพัฒนาตนเอง และ

เป็นกำลังสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (สมศรี พุทธธรรมวงศ์, 2563) อย่างไรก็ดี ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีศักยภาพในการสร้างโอกาสที่เข้าถึงการศึกษา ช่วยลดความเหลื่อมล้ำที่ไม่เท่าเทียมกันทางสังคม และสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของอาจารย์กับนักศึกษาให้หลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้ การเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังช่วยให้อาจารย์มหาวิทยาลัยเกิดแนวความคิดที่สร้างสรรค์ และการคิดเชิงวิพากษ์อย่างต่อเนื่อง (Jane et al., 2024; Ayeni et al., 2024; Mariyono & Alif Hd, 2025)

ดังนั้น การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับงานพัฒนาทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัยนั้น จะช่วยให้องค์กรต่างๆ เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ และบริหารจัดการในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาฝีมือในการทำงาน และอุดรอยรั่วในการทำงานที่ผิดพลาดลดน้อยลง สามารถกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน สรรหาและคัดเลือกอาจารย์ที่มีศักยภาพ รวมถึงพัฒนาและฝึกอบรมอาจารย์ให้มีความรู้ทักษะ และสมรรถนะในอาชีพที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

บทความนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียบเรียงเป็นบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนาทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อนำไปสู่การเผยแพร่องค์ความรู้และต่อยอดการพัฒนาศักยภาพอาจารย์ให้กับองค์กรต่างๆ ทั้งภาคการศึกษา สถานประกอบการ และเอกชน ให้เกิดการตระหนัก การเรียนรู้ และปรับตัวต่อการใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ (AI) ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อร่วมผลิตและสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพมาร่วมขับเคลื่อนองค์กรให้ทันต่อยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวคิดเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ (AI)

ปัจจุบันปัญญาประดิษฐ์ (AI) ถือได้ว่าเป็นพลังขับเคลื่อนที่เปลี่ยนแปลงในหลากหลายภาคส่วนให้เกิดการส่งเสริมรูปแบบความร่วมมือใหม่ๆ ในภาคการศึกษา การแพทย์ วิทยาศาสตร์ สถานประกอบการ ภาคเอกชน สังคมและชุมชน รวมถึงการนำมาใช้ในหลายสาขาอาชีพเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับความพร้อมต่อการเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) อย่างไรก็ตาม ปัญญาประดิษฐ์ (AI) คือ ชุดของศาสตร์ทฤษฎี และเทคนิคที่มีเป้าหมายเพื่อจำลองความสามารถทางปัญญาของมนุษย์ โดยดำเนินการให้เครื่องจักรทำงานแทน เป้าหมายหลัก คือ การสร้างระบบที่ชาญฉลาด สามารถใช้เหตุผล ให้คำแนะนำ การคาดการณ์ เรียนรู้ แก้ปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อปฏิบัติงานได้โดยอัตโนมัติ หรือมีการแทรกแซงจากมนุษย์เพียงเล็กน้อย ซึ่งระบบเหล่านี้สามารถเรียนรู้ ปรับตัว และตัดสินใจได้บนพื้นฐานของข้อมูลและสารสนเทศ (Bellas et al., 2023; Calleja & Camilleri, 2025) แต่มนุษย์มีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อให้รู้เท่าทันปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทั้งในมิติของมนุษย์และเทคโนโลยี โดยมองการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นโอกาสในการเสริมศักยภาพของตนเองผ่าน

การใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเรียนรู้วิธีผสมผสานปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ากับงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีบทบาทสำคัญที่ทุกภาคส่วนได้มีการนำเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไปปรับใช้ในงานพัฒนาทักษะ และงานสาขาวิชาต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนให้บุคลากรในองค์กรต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจทักษะพื้นฐานทางด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง และให้เกิดการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุปรายละเอียดดังนี้ (Holmes et al., 2023; Eden et al., 2024; Schaeffer et al., 2024)

1. การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เกี่ยวกับวิเคราะห์ข้อมูลในการทำนายความต้องการที่จะรับบุคลากรใหม่ กระบวนการรับสมัครงาน การลาออกของบุคลากร รวมทั้งช่วยลดการใช้เวลาในการทำงานเกิดการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว และความเข้าใจในการสื่อสารที่ดีระหว่างฝ่ายบริหารกับบุคลากร ส่งผลให้งานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทำงานได้มีประสิทธิผลมากขึ้น

2. การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อพัฒนาทักษะและฝึกอบรมบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยสามารถปรับรูปแบบการเรียนรู้และวางแผนพัฒนาให้เหมาะสมกับบุคลากรแต่ละรายที่จะสามารถทำงาน และบริหารจัดการเรียนรู้ภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในระดับอุดมศึกษา โดยส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะบุคคล ระบบติวเตอร์อัจฉริยะ สร้างแผนการสอน พัฒนาและออกแบบการเรียนรู้ ลดขั้นตอนงานธุรการ สนับสนุนการตัดสินใจในการวางแผนการศึกษา และสร้างโอกาสที่เท่าเทียมให้แก่นักศึกษา

4. การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สำหรับงานวิจัยและงานวิชาการอื่นๆ ปัจจุบันเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น ChatGPT และ Research Rabbit ได้เข้ามาสนับสนุนและช่วยลดภาระในกระบวนการทบทวนวรรณกรรม ทำให้ค้นคว้าวรรณกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยให้กับนักวิจัย นักวิชาการ และอาจารย์สามารถสร้างเครือข่ายในบริบทวิชาการ โดยใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น ResearchGate เพื่อเชื่อมต่อกับคนอื่นๆ ที่มีความสนใจงานวิจัยที่คล้ายกัน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Esangbedo et al., 2024; Adewale, 2025)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) พบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อนำไปปรับประยุกต์ใช้กับงานในสาขาต่างๆ โดยเฉพาะในงานพัฒนาศักยภาพอาจารย์ที่ทุกองค์กรต่างต้องเรียนรู้ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการปรับตัวต่อการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ให้เหมาะสมกับงานและเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ทั้งนี้ ปัจจุบันการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไปใช้ยังไม่มากนัก เนื่องจากหลายภาคส่วนยังไม่เข้าใจประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่สามารถนำมาใช้กับการออกแบบระบบและรูปแบบการใช้งาน ดังนั้น บทความนี้จึงนำเสนอเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่สำคัญ และเป็นที่นิยมสำหรับทุกสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้เข้าใจต่อการนำไปปรับใช้สำหรับงานด้านการพัฒนาทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัยให้เกิดประสิทธิภาพ อันประกอบด้วย

1. เครื่องมือสำหรับ YouTube (Youtube Tools) ช่วยในการสร้างหรือตัดต่อวิดีโอ โดยนำข้อมูลหนังหรือคลิปวิดีโอที่ลูกค้าเข้าชมบ่อยมาปรับใช้กับระบบแนะนำภาพยนตร์หรือวิดีโอ และช่วยสร้างบทสนทนาต่างๆ รวมถึงวิเคราะห์เนื้อหา เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่ใช้ เช่น Netflix, TikTok, Eightify, Steve AI, Glasp, ClipMaker, TubeBuddy, Thumbly

2. เครื่องมือสำหรับการขาย (Sales Tools) ช่วยให้ทีมการขายมีประสิทธิภาพ เช่น อีเมล์ขายอัตโนมัติ และการวิเคราะห์ลูกค้า เช่น Lavendar, Warmer, Octane, Twain, Regie, Simplified

3. เครื่องมือช่วยการตลาด Mandala AI สามารถเข้าถึงข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อช่วยวิเคราะห์แนวโน้มการตลาด และช่วยเสริมสร้างกลยุทธ์ทางการตลาดให้มีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น

4. เครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพ (Productivity Tools) โดยช่วยจัดการงาน เขียนบทความ สรุปข้อมูลอัตโนมัติ เช่น RecCloud, Paperpal, Consensus AI, Writesonic, ChatGPT, Scholarly

5. เครื่องมือด้านดนตรี (Music Tools) จะช่วยสร้างเพลง และดนตรี เครื่องมือ AI ที่ใช้ เช่น Mueeek, Brain FM, Amper, Melodrive, Jukedeck, Boomy

6. เครื่องมือช่วยเขียน (Writing Tools) โดยจะช่วยงานเขียนบทความ บล็อก เรียงความ และคำอธิบายผลิตภัณฑ์ เช่น AISEO, Quillbot, Simplified, Writesonic, Bertha AI, Jasper AI

7. เครื่องมือเขียนโค้ด (Coding Tools) ช่วยงานเขียนหรือตรวจสอบโค้ด และแนะนำโค้ดอัตโนมัติ เช่น 10WEB, Durable AI, Deepcode, Akkio, Replit, GitHub Copilot

8. เครื่องมือแชตบอต (Chatbots Tools) ช่วยสร้างแชตบอตอัจฉริยะ และตอบคำถามอัตโนมัติ เช่น Yatterplus, Typewise, Quickchat, Cohere, Kaizan, GPTBuddy

9. เครื่องมือช่วยในชีวิตประจำวัน (Daily Life Tools) ช่วยจัดตารางงาน วางแผน และช่วยคิดไอเดียในชีวิตประจำวัน เช่น Notion AI, Taskade, TLVD, Vondy AI, Bardeen AI, Eessel

10. หมวดอื่นๆ เครื่องมือสร้างคอนเทนต์ (Content Creation Tools) สร้างพรีเซนเทชั่น บทความ รูปภาพ หรือวิดีโอ เช่น Writesonic, Tome AI, Beautiful AI, ChatABC, Steve AI

11. เครื่องมือสำหรับ Twitter (Twitter Tools) ช่วยในการเขียนหรือวางแผนโพสต์ Twitter ด้วย AI เช่น Postwise, Tweet Hunter, TribeScaler, Tweetify, Tweetmonk, Hypefury

12. เครื่องมือสร้างภาพ (Images Tools) ช่วยสร้างภาพจากข้อความ และแก้ไขภาพด้วย AI เช่น StockIMG, Mid Journey, Leonardo AI, Bing AI, Autodraw, Microsoft Designer

13. ส่วนขยาย Chrome (Chrome Extensions) เพิ่มฟีเจอร์ AI เข้าในเบราว์เซอร์ Chrome เช่น Alicent, Compose AI, Poised AI, Voila AI, Wiseone, FinalScout

14. เครื่องมือช่วยการทำงานอัตโนมัติ เช่น Siri และ Alexa ที่สามารถรับคำสั่งจากเสียงของผู้ใช้งาน โดยทำหน้าที่ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในบ้าน สามารถตอบคำถามต่างๆ รวมไปถึงสั่งของออนไลน์ได้

15. เครื่องมือช่วยการตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสม เช่น Grammarly เป็นโปรแกรมสามารถช่วยตรวจสอบความถูกต้องของคำ และไวยากรณ์ของภาษา ซึ่งเป็นตัวช่วยได้ดีสำหรับธุรกิจที่ต้องการเขียนเนื้อหาภาษาอังกฤษ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเทคโนโลยีที่มีความสำคัญ และกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในยุคดิจิทัล โดยเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถเรียนรู้ และประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ ระบบเครื่องมือของปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะมีความสามารถในการสร้างความเข้าใจในการประมวลผลข้อมูล ออกแบบ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้งาน และสามารถคำนวณวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงเลือกตัดสินใจได้เหมือนมนุษย์ ดังนั้น ผู้ใช้งานจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเครื่องมือของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับงานเพื่อลดความผิดพลาดในการทำงาน และสร้างสรรค์พัฒนางานให้เกิดผลผลิตใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัย

ปัจจุบันบทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยอาจจะมุ่งเน้นไปที่การถ่ายทอดความรู้ในชั้นเรียนเป็นหลัก แต่ในอนาคตบทบาทนี้กำลังจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่อาจารย์มหาวิทยาลัยต่างต้องขับเคลื่อนบทบาทเป็นผู้ที่ถ่ายทอดได้อย่างหลากหลายมากขึ้น โดยไม่ได้เป็นเพียงผู้สอนในชั้นเรียน แต่ยังเป็นผู้ที่ช่วยเตรียมความพร้อมและพัฒนาทักษะวิชาชีพให้นักศึกษาไปสู่โลกแห่งการทำงานได้จริง โดยมุ่งเน้นทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ความยืดหยุ่น และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น บทบาทของอาจารย์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนอีกต่อไป แต่ได้ขยายไปสู่การเป็นผู้ส่งเสริมรวบรวมความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ Beresford (2005) กล่าวว่า ในยุคดิจิทัลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาบทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยอันเนื่องมาจาก

1. การนำประสบการณ์ตรงเข้ามารวมในการเรียนการสอน โดยไม่ใช่แค่ทฤษฎีจากตำรา แต่รวมถึงประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่างๆ

2. การตระหนักและเห็นคุณค่าของความรู้ที่ไม่ได้มาจากสถาบันการศึกษา เช่น ความรู้พื้นบ้าน หรือภูมิปัญญาจากชุมชน และสังคม

3. การส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนรู้สึกปลอดภัยที่อยากจะแบ่งปันความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ตรง

4. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก บทบาทของอาจารย์เปลี่ยนจากการเป็นแหล่งข้อมูลหลักไปสู่การเป็นผู้ช่วยนำทางให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และการสร้างความรู้ร่วมกัน

5. สร้างความเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้การเรียนการสอนและการวิจัยเชื่อมโยงกับความจริงและตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ Owen (1979) ได้กล่าวว่า บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อาจเกิดจากผลกระทบหลายปัจจัย ได้แก่

1. เทคโนโลยีและการเรียนรู้ดิจิทัล การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ AI VR/AR และ Nanolearning ทำให้บทบาทของอาจารย์เปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ผู้ออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้ และผู้ให้คำปรึกษาที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าถึง และใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ความรู้และการคิดอย่างเป็นระบบ โดยปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้ถูกออกแบบมาเพื่อสนับสนุนการคิดและการแก้ไขปัญหา สามารถช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ดีในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกัน และช่วยให้อาจารย์สามารถเข้าใจความต้องการต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ดีขึ้น รวมทั้งพัฒนาปรับปรุงกลยุทธ์การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Wang et al., 2024)

2. การเน้นทักษะแห่งอนาคต ตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดความต้องการทักษะใหม่ๆ อาจารย์จึงต้องสอนทักษะที่สำคัญสำหรับการทำงานในอนาคต เช่น ทักษะด้านดิจิทัล ทักษะที่เกี่ยวข้องกับ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทักษะผู้ประกอบการ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแก้ปัญหา และการคิดเชิงวิพากษ์

3. การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเป็นส่วนตัว นักศึกษามีความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ทั้งในรูปแบบผสมผสาน (Blended Learning) และการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Personalized Learning) อาจารย์จึงต้องสามารถปรับกลยุทธ์การสอนให้เข้ากับความต้องการที่แตกต่างกันของนักศึกษาแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Voss & Gruber (2006) ได้กล่าวว่า นักศึกษาต้องการอาจารย์ที่มีความรู้ ความกระตือรือร้น สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีความเป็นกันเอง และอัธยาศัยดีกับนักศึกษา

4. การเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม อาจารย์มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อให้หลักสูตรและการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสในการฝึกงาน หรือได้ทักษะที่พร้อมไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การสนับสนุนด้านอารมณ์และสังคม นอกจากในบทบาทด้านความรู้ทางวิชาการแล้ว อาจารย์ยังต้องมีบทบาทในการให้คำปรึกษาด้านจิตใจและสังคม (Pastoral Support) แก่นักศึกษา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสุขภาพจิตที่นักศึกษาต้องการคำแนะนำในการวางแผนด้านชีวิต ด้านอาชีพ และการสร้างกำลังใจที่ดีจากอาจารย์ที่ปรึกษา

6. การเป็นนักวิจัย อาจารย์มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาบทบาทในฐานะนักวิจัยอย่างเต็มตัว เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการสอนและการปฏิบัติงาน หรือเป็นผู้ที่นำความรู้เชิงปฏิบัติจากการทำงานในอุตสาหกรรมมาถ่ายทอดให้กับนักศึกษา ทั้งนี้ Chu et al. (2022) กล่าวเพิ่มเติมว่า การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาใช้ในการศึกษาได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง และเกิดการกระตุ้นพัฒนาการสร้างสรรค์งานวิจัยใหม่ๆ ในด้านการศึกษามากขึ้น โดยบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่มหาวิทยาลัยได้นำมาใช้ในประเด็นงานวิจัยมากที่สุด ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ ความแม่นยำ ความรวดเร็ว ความถูกต้องแม่นยำ การรู้คิด และอารมณ์ความรู้สึก ในขณะที่ประเด็นงานวิจัยที่ได้รับความสนใจน้อย ได้แก่ ทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษา ความร่วมมือหรือการสื่อสาร ความเชื่อมั่นในตนเอง และทักษะการเรียนรู้ทั่วไป

ดังนั้น บทบาทของอาจารย์ในปัจจุบันได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปเมื่อปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อพร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคต และเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้กับนักศึกษาและสังคม อย่างไรก็ตาม บทบาทของอาจารย์ต้องเป็นผู้เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา พร้อมที่จะเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ วิธีการสอนที่หลากหลาย และรองรับการพัฒนาทักษะต่อการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาจารย์มหาวิทยาลัย

สถาบันการศึกษาได้ให้ความสำคัญและดำเนินกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินและพัฒนาทักษะ รวมถึงส่งเสริมความรู้ของอาจารย์ เพื่อให้สามารถวางแผนเชิงรุกในการสร้างความมั่นใจว่าอาจารย์จะมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ จะทำให้องค์กรทุกภาคส่วนมีความคล่องตัว และส่งผลให้อาจารย์มีความสามารถ มีความยืดหยุ่น และมีทักษะที่เหมาะสมในเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ Kim et al. (2024) ได้กล่าวว่า บทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการพัฒนาทักษะของอาจารย์นั้น ส่วนสำคัญเกิดจากกลยุทธ์และการแทรกแซงด้านภาวะผู้นำตนเองในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถส่งเสริมให้อาจารย์รับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่เป้าหมายส่วนบุคคล และเป้าหมายขององค์กรต้องมีความสอดคล้องกัน อย่างไรก็ตาม การบูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ากับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่สำคัญของการเรียนการสอนยุคใหม่ และยกระดับการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์จำเป็นต้องมีทักษะดิจิทัลที่เพียงพอในการประยุกต์ใช้และสอนเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ (AI)

จากที่ปัจจุบัน พบว่า มีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อพัฒนาทักษะอาจารย์เพียง 35% เท่านั้น (Ng et al., 2024) แม้ความต้องการพัฒนาฝึกอบรมด้านปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของอาจารย์จะ

ได้รับความสนใจสูงถึง 78.5% แต่ยังพบช่องว่างในความพร้อมของมหาวิทยาลัยที่ยังให้การสนับสนุนอาจารย์ที่ยังไม่เพียงพอ กล่าวว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ยังมีทักษะดิจิทัลพื้นฐานที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะการใช้งานอินเทอร์เน็ต หรือเครื่องมือดิจิทัลต่างๆ และยังขาดการฝึกอบรมที่ต่อเนื่อง รวมถึงการฝึกอบรมอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ ตลอดจนขาดการติดตามผล และขาดโอกาสในการฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่อง (Chu et al., 2022; Fayter, 1998) ดังนั้น มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นกุญแจสำคัญในการยกระดับศักยภาพของอาจารย์ให้เกิดการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่ยั่งยืน (Nguyen, 2018; Swanson, 2022) เช่นเดียวกับ Seufert & Spirgi (2024) ได้กล่าวว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้กลายเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ โดยเฉพาะเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น ChatGPT ที่ช่วยในเรื่องทักษะการประสานงาน ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ไขปัญหาให้กับอาจารย์ นอกจากนี้ ยังช่วยประมวลผลข้อมูล การตัดสินใจ การให้คำแนะนำ และการสร้างภาษาหรือข้อคำถาม การแก้ปัญหาที่ซับซ้อนและเร่งด่วนระหว่างการปฏิบัติงานที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ดี ทั้งนี้ การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการพัฒนาทักษะอาจารย์จึงช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของอาจารย์ และยกระดับขีดความสามารถทางทักษะ ทำให้อาจารย์ได้รับการฝึกอบรมที่ตรงต่อความต้องการ และนำไปปรับใช้กับการกำหนดความต้องการพัฒนาและฝึกอบรม เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิด Arslan (2025) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ศักยภาพของปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะช่วยพัฒนาวิชาชีพอาจารย์ให้สามารถประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาและการสอนของอาจารย์ได้ดี รวมถึงปรับปรุงกลยุทธ์การสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม อาจารย์จำเป็นต้องมีบทบาทเชิงรุกในการมีส่วนร่วมกับนักศึกษา โดยการปรับกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน ไม่ใช่บทบาทเพียงแค่ผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมและผู้ประสานการเรียนรู้ โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ร่วมขับเคลื่อนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจารย์อาจไม่จำเป็นต้องรู้วิธีการพัฒนาแอปพลิเคชั่น AI อย่างลึกซึ้ง เพียงแต่ทำความเข้าใจในหลักการพื้นฐาน และสามารถใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้อย่างถูกต้องตามหลักการและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม (Dima et al., 2024) โดยการเรียนรู้ผ่านมือถือและเทคโนโลยีที่สมจริง สามารถโต้ตอบหรือสนทนากันได้อย่างทั่วถึง และครอบคลุมการเรียนรู้ทุกพื้นที่ ช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ทางวิชาชีพ (Ekuma, 2024) อย่างไรก็ดี หากการมีสภาพแวดล้อมที่ดีถือเป็นองค์ประกอบสำคัญให้เห็นถึงความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จขององค์กรให้ก้าวหน้า และเกิดการสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีเพื่อรักษาอาจารย์ที่มีคุณค่าไว้ในระยะยาว ส่งผลให้องค์กรสามารถแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืน (Otoo & Rather, 2024) ทั้งนี้ Thao et al. (2022) ได้กล่าวว่า การพัฒนาอาจารย์ให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องมุ่งเน้นสมรรถนะทางวิชาชีพ 3 มิติหลัก ประกอบด้วย

1. ความรู้เนื้อหาหรือการรู้คิด อาจารย์ควรมีความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานของปัญหาที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถเชื่อมโยงระหว่างปัญหาต่างๆ และคิดหาวิธีแก้ปัญหาโดยอาศัยทักษะความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาเชิงระบบอย่างมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ความรู้ทางด้านการสอนและเนื้อหาการสอน อาจารย์ต้องมีความสามารถในการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่ง Perrotta & Selwyn (2020) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยี AI ได้ถูกนำมาใช้มากขึ้นเพื่อสนับสนุนการศึกษาและฝึกอบรมในหลากหลายสาขาวิชา เช่น ภาษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม คณิตศาสตร์ และการแพทย์ ในปัจจุบัน AI ได้ถูกพัฒนาเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ในด้านต่างๆ เช่น การจัดเตรียมและเผยแพร่เนื้อหา ระบบการสอนอัจฉริยะ การมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกัน รวมถึงการประเมินและวัดผลการเรียนรู้ (Chu et al., 2022)

3. แรงจูงใจและความตั้งใจ อาจารย์ต้องมีแรงขับเคลื่อนต่อความมุ่งมั่นในการเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความตระหนักที่พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ นอกจากนี้ อาจารย์ต้องปรับเปลี่ยนและพร้อมเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสอนให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดี การผสมผสานเครื่องมือ Generative AI เข้ากับการสอนของอาจารย์ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษา แต่ยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของนักศึกษา และช่วยเสริมศักยภาพของอาจารย์ผู้สอนตลอดจนลดภาระงานของอาจารย์ได้อย่างชัดเจน (Wang et al., 2024)

ดังนั้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจึงทำให้บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อเพิ่มพูนพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานให้มีศักยภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มที่เป็นประโยชน์ให้กับองค์กรและอาจารย์มหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) อาจมีทั้งประโยชน์และความเสี่ยงต่อองค์กรและอาจารย์ได้ จึงควรศึกษาผลกระทบเชิงบวก (โอกาส) และผลกระทบเชิงลบ (ความท้าทาย) ของปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อให้องค์กร และอาจารย์สามารถปรับตัวเชิงรุกให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

แนวคิดบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับการพัฒนาทักษะอาจารย์มหาวิทยาลัย

ในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้ก้าวเข้ามาเป็นพลังขับเคลื่อนในการเปลี่ยนแปลงทุกบทบาทในหลายภาคส่วน ทั้งการศึกษา และการวิจัย ส่งผลให้องค์กรต่างตระหนักและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทั้ง 5 กลยุทธ์ อันประกอบด้วย 1) กลยุทธ์เร่งรัด (Acceleration Strategy) มุ่งเน้นการยกระดับทักษะอย่างรวดเร็ว 2) กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงที่ขับเคลื่อนด้วยวัฒนธรรม (Culture-driven Transformation Strategy) มุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลง

ค่านิยม วัฒนธรรม องค์กร และทัศนคติของอาจารย์ 3) กลยุทธ์ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data- driven Strategy) มุ่งเน้นการใช้ข้อมูลและเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาและฝึกอบรมทักษะของอาจารย์ 4) กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนรู้แบบปรับให้เหมาะสมรายบุคคล (Transformation Strategy for Personalized Learning) และ 5) กลยุทธ์การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์เสมือนและอารมณ์ร่วม (Immersive & Emotional Transformation Strategy)

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ และเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านทรัพยากรมนุษย์ให้กับองค์กรมีความพร้อมต่อการรับมือกับเทคโนโลยี AI ได้อย่างยั่งยืน บทความนี้ จึงขออธิบายเนื้อหาการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนาทักษะอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ความต้องการและแนวโน้มการพัฒนาทักษะวิชาชีพของอาจารย์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปปัญญาประดิษฐ์ (AI) และกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาทักษะอาจารย์มหาวิทยาลัย

ทักษะ	AI ที่ใช้ในการพัฒนา	รูปแบบ/กิจกรรม
การบริหารจัดการตนเอง (Personal Management Skills)	ChatGPT/Gemini/Talmundo/ Synthesia/Trainual/Leena AI	การปฐมนิเทศ
การคิดวิเคราะห์และประเมินผลตนเอง (Analytical and Reflective Skills)	ChatGPT/Synthesia/Docebo/ Mursion	การฝึกอบรม
การเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน (Technology-enhanced Teaching and Learning Skill)	Chatbot/Canva+Magic Write/ ChatGPT	-การเตรียมการสอน -สร้างใบงาน -ประเมินผล
การเขียนเชิงวิชาการ (Academic and Research Writing Skill)	ChatGPT/Gemini	การเขียนบทความวิชาการ
การใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัยและการนำเสนอ (Digital Research and Presentation Tool Proficiency)	Transkripter/Claude/ Napkin/Tome/Co-pilot/ Scispace/FlipHTML5	การทำวิจัย
การออกแบบและประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment and Instructional Design Skill)	ChatGPT/Gemini/Gradescope/ Questionwell	-การออกข้อสอบและตรวจข้อสอบ -การสร้างชุดคำถามที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้
การวางแผนพัฒนาอาชีพและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง(Career Development and Adaptability Skill)	ChatGPT	การออกแบบกิจกรรมพัฒนาตนเอง
การออกแบบและใช้สื่อสร้างสรรค์เพื่อการฝึกอบรม (Creative Training Design Skill)	Copilot/Genmo/SUNO/ChatGPT/ Storybooks	การออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม

ทักษะ	AI ที่ใช้ในการพัฒนา	รูปแบบ/กิจกรรม
การสื่อสารและการสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพ (Professional Communication and Networking Skill)	ChatGPT	การทำงานกับองค์กรภายนอก

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะอาจารย์มหาวิทยาลัยได้อย่างรอบด้าน ทั้งในการพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การประเมินผล และการพัฒนาวิชาชีพ โดยสามารถนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาประยุกต์ใช้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และการทำงานจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ จากตารางข้างต้นยังสามารถสรุปรายละเอียดกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาทักษะอาจารย์มหาวิทยาลัย เพื่อสามารถนำไปต่อยอดการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย ดังนี้

1. การปฐมนิเทศ โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สำหรับอาจารย์ใหม่ในการพัฒนาความรู้และประสบการณ์การกรอกเอกสาร การเข้าถึงระบบส่วนบุคคล และการฝึกอบรม ทั้งนี้ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) สามารถประเมินทักษะเพื่อการพัฒนา และแนะนำเส้นทางการเรียนรู้ที่เป็นส่วนตัว ทำให้การฝึกอบรมมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ (ศิรัฐ อิ่มแช่ม, 2562)

2. การพัฒนาทักษะและศักยภาพการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะนักวิชาการ และอาจารย์มหาวิทยาลัย การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น Chatbot จะช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ผ่านแบบออนไลน์ให้เข้าถึงเครื่องมือและเทคนิคใหม่ๆ ในการสอนที่จะช่วยตอบคำถาม และนำเสนอเนื้อหาตามที่ต้องการได้ตลอดเวลา โดยสอนผ่านเนื้อหาเว็บไซต์ใช้คุณสมบัติของเว็บด้วยข้อความ และรูปภาพเพื่ออธิบายรายละเอียดมากขึ้น (Khan et al., 2023; Kim et al., 2024) นอกจากนี้ เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น ChatGPT ช่วยให้อาจารย์สามารถเขียนบทความวิชาการ บทความวิจัย และออกแบบกระบวนการวิจัยได้อย่างดี ตลอดจนสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกจากงานวิจัย โดยทุกองค์กรได้นำมาใช้ในการเขียนบทนำ บทคัดย่อ บทสรุป เอกสารอ้างอิง การเขียนรายงานหรือโครงการ และอื่นๆ ทั้งนี้ ChatGPT และ Gemini ยังช่วยสร้างข้อความในกระบวนการเขียนภาษาต่างๆ ช่วยให้อาจารย์สามารถร่างข้อเสนอโครงงานวิจัย ร่างหนังสือ รวมถึงการตอบคำถาม และการสนทนาในเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังช่วยอำนวยความสะดวกในงานวิจัย เช่น Transkripter ใช้สำหรับการบันทึกรายงานการประชุม สำหรับ Claude ใช้แปลงข้อมูลตาราง เป็นรูปกราฟ หรือแผนภูมิแบบต่างๆ ได้ และ Napkin ใช้สำหรับนำเสนอ สถิติผ่านการใช้ภาพ กราฟ สัญลักษณ์ และข้อความสั้นๆ รวมถึง Tome ใช้สำหรับการนำเสนอ PowerPoint ส่วน Co-pilot ใช้ในการสร้างรูปวาดไปจนถึงรูปเสมือนจริง และ Scispace ใช้สำหรับการค้นหาเอกสารอ้างอิง การทบทวนวรรณกรรม ตลอดจน FlipHTML5 ใช้สำหรับทำ E-book (Dai et al., 2023; Calleja & Camilleri, 2025)

3. การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการสอน การใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะช่วยให้อาจารย์สามารถทำงานได้หลากหลาย และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบการศึกษา

ChatGPT จะช่วยให้อาจารย์วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการและเป้าหมายของอาจารย์แต่ละคนได้ โดยนำไปออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาตนเองที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ทำให้เกิดการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพ ที่สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ เช่น การแนะนำหัวข้อ หรือกิจกรรมพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับแนวโน้มการศึกษาและความต้องการในอนาคต (Al-Mughairi & Bhaskar, 2025; Kaur et al., 2023; Rahman et al., 2023) นอกจากนี้ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ยังสามารถจัดหาทรัพยากร การสร้างคำถามหรือตอบคำถาม ค้นหาคำอธิบาย ออกแบบข้อสอบ การตรวจข้อสอบ การวิเคราะห์คำตอบ ออกแบบการประเมินผลในชั้นเรียน การให้คำแนะนำเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอน และสำรวจหัวข้อ หรือสาขาที่สนใจใหม่ๆ (Adewale, 2025; Mariyono & Alif Hd, 2025) อย่างไรก็ดี อาจารย์ยังสามารถใช้ ChatGPT เพื่อสร้างแผนการสอน รวบรวมสื่อการสอนที่เกี่ยวข้อง สร้างสถานการณ์จำลองที่สมจริง และเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักศึกษาให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีความพิการ หรืออยู่ในพื้นที่ขาดแคลนจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในทักษะการสอนและติดตามผลการเรียนรู้ของอาจารย์ ตลอดจนยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

4. การแบ่งเบาภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาอาชีพ เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันภาวะความเครียด ความวิตกกังวล และความหมดหวังที่ไม่อยากจะทำงานต่อไป เพราะปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาช่วยลดภาระงานที่ซ้ำซ้อนของอาจารย์ เช่น การตรวจงาน การจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ข้อมูลนักศึกษาเพื่อระบุจุดแข็งและจุดอ่อนในการนำไปใช้ปรับแผนการสอนให้ตรงจุด และเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอนใหม่ๆ รวมถึงการพัฒนานักศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หรือบุคคลที่พูดได้หลายภาษา เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะสามารถแปลงเสียงพูดเป็นข้อความได้อัตโนมัติ นักศึกษาจะสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่าย โดยไม่ต้องคำนึงถึงสำเนียง หรือการออกเสียงของอาจารย์ นอกจากนี้ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทำให้อาจารย์สามารถบริหารจัดการเวลาสำหรับการวางแผนพัฒนาอาชีพตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยช่วยระบุช่องว่างด้านทักษะ ซึ่งทักษะใดที่อาจารย์อาจยังไม่มี ทำให้สามารถวางแผนออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมหรือการสรรหาได้อย่างตรงจุด อย่างไรก็ดี หากองค์กรใดที่มีอาจารย์พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตย่อมมีความได้เปรียบในการแข่งขัน และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดและเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว

5. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรฝึกอบรมที่ช่วยสร้างสรรค์งานต่างๆ ในการฝึกอบรมของอาจารย์ เช่น การสร้างรูปภาพ Copilot การสร้างสไลด์การสอนด้วย Gamma การสร้างคลิปวิดีโอด้วย Genmo การสร้างเสียงเพลงด้วย SUNO รวมถึงการสร้างนิทานด้วย ChatGPT และ Storybooks ทั้งนี้ การขับเคลื่อนจากปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในด้านการฝึกอบรมจะช่วยในการปรับโปรแกรมการฝึกอบรมให้เป็นส่วนตัวและเฉพาะบุคคล ระบบเหล่านี้สามารถจัดการเนื้อหา การให้คะแนน การประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะ

แก่อาจารย์ได้ ทำให้การเรียนรู้ปรับเปลี่ยนตามบริบทในสภาพแวดล้อมที่ศึกษา (Upadhyay & Khandelwal, 2020; Bhatt & Muduli, 2023; Na, 2024; Gupta, 2025)

6. การประเมินผลและติดตามความก้าวหน้า เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) สามารถช่วยออกแบบระบบการประเมินผล ระบุจุดแข็งและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง การให้คำแนะนำส่วนตัวสำหรับนำไปพัฒนาตนเอง การติดตามพัฒนาการความก้าวหน้าด้านการสอนและงานวิจัยสำหรับอาจารย์ โดยช่วยให้เกิดการติดต่อสื่อสาร และปรับปรุงประสิทธิภาพของการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยเปลี่ยนผ่านจากวิธีการแบบดั้งเดิมที่ใช้กระดาษและปากกาหรือแพลตฟอร์มเทคโนโลยีภายในองค์กรไปสู่ระบบออนไลน์ที่มีความคล่องตัว (Buck & Morrow, 2018; Huang & Rust, 2021; Den Hartog et al., 2004)

7. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) มีส่วนสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนให้อาจารย์เกิดการทำงานร่วมกัน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต แม้จะอยู่ต่างพื้นที่ก็สามารถเข้าถึงข้อมูลการสื่อสาร ทำให้เชื่อมโยงอาจารย์กับแหล่งความรู้และชุมชนวิชาชีพทั้งในต่างประเทศติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานและแนวปฏิบัติที่ดีในการสอนและการวิจัยได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) เช่น ChatGPT จะช่วยให้อาจารย์เกิดการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เพิ่มพูนทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือ เพื่อร่วมขับเคลื่อนนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้กับอาจารย์และองค์กร (Upadhyay & Khandelwal, 2020; Bhatt & Muduli, 2023; Na, 2023; Gupta, 2025)

8. การรักษาบุคลากรในองค์กร เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ถูกนำมาใช้เพื่อพัฒนาเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของอาจารย์ เช่น การสำรวจการวิเคราะห์ความรู้สึกของการสื่อสารภายใน เพื่อสำรวจการสร้างขวัญและกำลังใจของอาจารย์ สำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร และสำรวจกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของอาจารย์ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์และองค์กรให้ยั่งยืน

9. การสร้างความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีในสถานที่ทำงาน การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการเฝ้าระวัง และประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ส่งเสริมพฤติกรรมที่ปลอดภัยและมีสุขภาพที่ดี โดยการใช้ Chatbot เพื่อลดความเครียด พบว่า องค์กรสามารถนำข้อมูลไปวางแผนการดูแลสุขภาพทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย ช่วยเพิ่มโอกาสให้อาจารย์ได้มีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม สามารถบริหารจัดการเวลาในการทำงานได้ และลดภาวะความเครียดจากการทำงานได้ดียิ่งขึ้น

10. การปลูกฝังจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) ช่วยให้อาจารย์ตระหนักถึงจริยธรรมและความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีสำหรับงานวิชาการ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) อย่างมีคุณธรรม ไม่ลอกเลียนแบบ และสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปใช้จริง (Wang et al., 2024; Arslan, 2025)

ดังนั้น จากที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย จึงนำเสนอบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนาทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัย สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนาทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัย

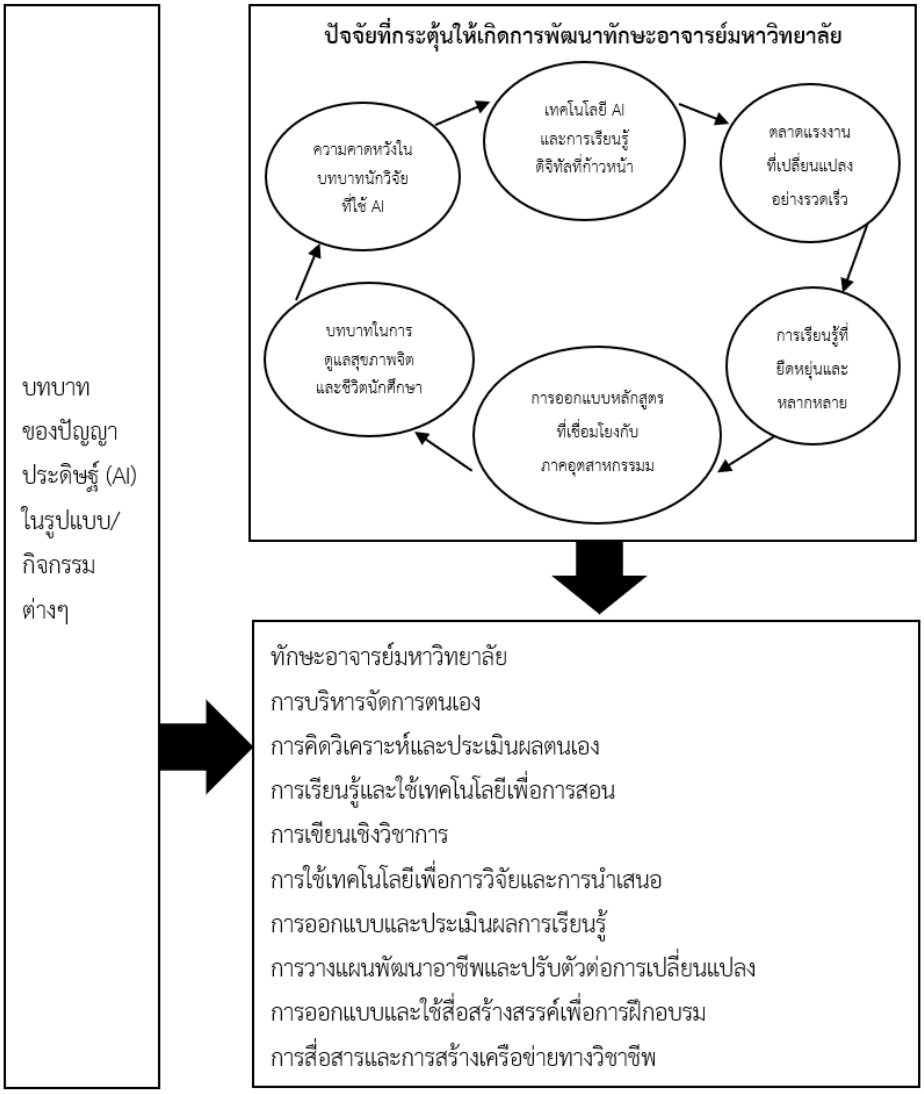

บทสรุป (Conclusion)

สถานการณ์แนวโน้มในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบทั้งทางด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัว พัฒนา เรียนรู้ และรู้เท่าทันเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเตรียมความพร้อมในการอยู่ร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้อย่างต่อเนื่อง ดังที่ Alpaydin (2016) ได้กล่าวว่า “อนาคตไม่ใช่เรื่องของมนุษย์แข่งกับเครื่องจักร แต่เป็น

เรื่องของมนุษย์ที่ทำงานร่วมกับเครื่องจักร” บทความวิชาการนี้ ได้ตระหนักต่อความสำคัญของบทบาทปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะของอาจารย์มหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพียงแค่ถ่ายทอดความรู้ในชั้นเรียนเท่านั้น แต่สามารถเป็นผู้ที่ถ่ายทอดได้อย่างหลากหลายมากขึ้น และเป็นผู้ที่ช่วยเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพให้นักศึกษาไปสู่โลกแห่งการทำงานได้จริง โดยมุ่งเน้นทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ความยืดหยุ่น และการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ ต้องเข้าใจบทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยในยุคเทคโนโลยี AI ที่ต้องมีทักษะพร้อมที่จะผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น แนวโน้มการพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์มหาวิทยาลัย จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย ความรู้และทักษะเฉพาะทาง ความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสอน ทักษะการวิจัย ทักษะการบริหารจัดการ ความเป็นผู้นำ และทักษะทางสังคม ตลอดจนความสามารถการประยุกต์ใช้ดิจิทัลได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ความอยู่รอดและการเติบโตในอนาคตของทุกภาคส่วนจำเป็นที่ต้องตระหนัก และเตรียมความพร้อมเพื่อรอบรู้เท่าทันเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไม่ใช่การแข่งขันกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) แต่ต้องเป็นการเน้นไปที่สมรรถนะที่จำเป็นที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ใน 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะ (Skills) ความเชื่อมโยง (Relevance) ค่านิยม (Values) และความรู้ (Knowledge) ซึ่งในปัจจุบันยังมีบางประเด็นที่ยังไม่ได้มีการศึกษางานวิจัยอย่างเพียงพอ หากมีการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) และใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเครื่องมือในการเพิ่มขีดความสามารถของอาจารย์ ควรมีความเข้าใจในบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ต่อการพัฒนาทักษะของอาจารย์ให้มากขึ้น ทั้งในบทบาทของการปฐมนิเทศ พัฒนาทักษะและศักยภาพการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการสอน การแบ่งเบาภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การประเมินผลและติดตามความก้าวหน้า ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน การรักษาบุคลากรในองค์กร การสร้างความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีในสถานที่ทำงาน และการปลูกฝังจริยธรรม และความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี

อย่างไรก็ดี หากอาจารย์เข้าใจบทบาทและเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาทักษะในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) จะช่วยให้อาจารย์สามารถรับมือกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังเข้าไปมีบทบาทในทุกกิจกรรมของชีวิตมนุษย์ ทั้งในด้านส่วนตัวและด้านการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจจะไม่ใช่ในเชิงบวกทั้งหมด ทำให้ผู้ใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (AI) ต้องตระหนักในการนำไปประยุกต์ใช้กับงานให้เหมาะสม และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาขับเคลื่อนในการพัฒนาทักษะของอาจารย์

มหาวิทยาลัย บทความนี้จึงนำเสนอข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ของบทความนี้เท่านั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการศึกษา อาจส่งผลเสียต่ออาจารย์มหาวิทยาลัยในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์ และทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ลดลง ทำให้ การทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างอาจารย์ และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาลดน้อยลงไป นอกจากนี้ อาจส่งผลในระยะยาวต่อคุณภาพการศึกษาที่ลดลง ถ้าหากอาจารย์ยังให้ความสำคัญกับ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) มากจนเกินไป รวมถึงปัญญาประดิษฐ์ (AI) อาจจะสร้างโอกาสความไม่เท่าเทียมทางสังคม ทั้งในด้านวัฒนธรรม ภาษา และพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

2. บทความนี้เป็นการนำเสนอการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับกิจกรรมหลักของงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 3 มิติ ประกอบด้วย การฝึกอบรมและพัฒนา การพัฒนาองค์กร และการพัฒนาอาชีพในเบื้องต้น ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นความรอบรู้ด้านสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) ประกอบด้วย ทักษะ ความเชื่อมโยง ค่านิยม และความรู้ ซึ่งในปัจจุบันงานวิชาการดังกล่าวยังมีบางประเด็นที่ยังไม่ได้มีการศึกษางานวิจัยอย่างเพียงพอ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเหมาะสม การศึกษาความรอบรู้ด้านสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับการพัฒนาสร้างสรรค์งานวิชาการต่อไป

3. มหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือระดับโลก เพื่อช่วยรักษามาตรฐานความน่าเชื่อถือทางจริยธรรมในแวดวงวิชาการ รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ตลอดจนการควบคุมดูแลอย่างรอบคอบเพื่อลดความเสี่ยงจากอคติ และการลอกเลียนผลงานโดยไม่ตั้งใจที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม หรือความซื่อสัตย์ทางวิชาการของอาจารย์ เนื่องจากเนื้อหาที่สร้างจากปัญญาประดิษฐ์ (AI) อาจมีการนำเนื้อหาที่มีอยู่เดิมมาใช้ซ้ำโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มาอย่างเหมาะสม ทำให้นำไปสู่การละเมิดจริยธรรมและการประพฤติผิดทางวิชาการได้

เอกสารอ้างอิง (References)

ณัฐพล นันทาวิวัฒน์. (2562). *การพัฒนาคนด้วย AI*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน.

ศิรัฐ อิ่มแช่ม. (2562). *ผลของการใช้แชทบอทที่มีการช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีต่อการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

สมศรี พุทธธรรมวงศ์. (2563). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของการค้าปลีกยุคใหม่* [วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *AI เพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. พริกหวานกราฟฟิค.

Adewale, S. (2025). Exploring ChatGPT usage amongst female academics and researchers in the academia. *International Journal of Information and Learning Technology*, *42*(1), 49–66. https://doi.org/10.1108/IJILT-01-2024-0012.

Agarwal, S., Gupta, A., & Roshani, P. (2023). Redefining HRM with artificial intelligence and machine learning. In P. Tyagi, N. Chilamkurti, S. Grima, K. Sood, & B. Balusamy (Eds.), *The adoption and effect of artificial intelligence on human resources management, Part A* (pp. 1–13). Emerald Publishing Limited. https://doi.org/10.1108/978-1-80382-027-920231001

Al-Mughairi, H., & Bhaskar, P. (2025). Exploring the factors affecting the adoption AI techniques in higher education: Insights from teachers' perspectives on ChatGPT. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning, 18*(2), 232–247. https://doi.org/10.1108/JRIT-09-2023-0129

Alpaydin, E. (2016). *Machine learning: The new AI*. The MIT Press.

Arslan, S. (2025). English-as-a-foreign-language university instructors' perceptions of integrating artificial intelligence: A Turkish perspective. *System, 131*, Article 103680. https://doi.org/10.1016/j.system.2025.103680

Ayeni, O. O., Al Hamad, N. M., Chisom, O. N., Osawaru, B., & Adewusi, O. E. (2024). AI in education: A review of personalized learning and educational technology. *GSC Advanced Research and Reviews, 18*(2), 261–271. https://doi.org/10.30574/gscarr.2024.18.2.0062

Bellas, F., Guerreiro-Santalla, S., Naya, M., & Duro, R. J. (2023). AI curriculum for European high schools: An embedded intelligence approach. *International Journal of Artificial Intelligence in Education, 33*(2), 399–426. https://doi.org/10.1007/s40593-022-00315-0

Beresford, P. (2005). The changing role of professor: Including everyone's knowledge and experience. *Mental Health Review Journal, 10*(2), 3–6. https://doi.org/10.1108/13619322200500012

Bhatt, P., & Muduli, A. (2023). Artificial intelligence in learning and development: A systematic literature review. *European Journal of Training and Development, 47*(7/8), 677–694. https://doi.org/10.1108/EJTD-09-2021-0143

Brodheim, T. (2025, May). *Shaping the future of learning: AI in higher education*. EDUCAUSE Review. https://er.educause.edu/articles/sponsored/2025/5/shaping-the-future-of-learning-ai-in-higher-education

Buck, B. R., & Morrow, J. (2018). AI, performance management and engagement: Keeping your best their best. *Strategic HR Review, 17*(6), 288–293. https://doi.org/10.1108/SHR-10-2018-145.

Calleja, J., & Camilleri, P. (2025). Primary school teachers' perceptions towards the use of generative AI in teaching using lesson study. *International Journal for Lesson and Learning Studies, 14*(3), 237–252. https://doi.org/10.1108/IJLLS-11-2024-0268

Chu, H. C., Hwang, G. H., Tu, Y. F., & Yang, K. H. (2022). Roles and research trends of artificial intelligence in higher education: A systematic review of the top 50 most-cited articles. *Australasian Journal of Educational Technology, 38*(3), 22–42. https://doi.org/10.14742/ajet.7545

Dai, Y., Liu, A., & Lim, C. P. (2023). Reconceptualizing ChatGPT and generative AI as a student-driven innovation in higher education. *Procedia CIRP*, *119*, 84–90. https://doi.org/10.1016/j.procir.2023.05.002

Den Hartog, D. N., Boselie, P., & Paauwe, J. (2004). Performance management: A model and research agenda. *Applied Psychology*, *53*(4), 556–569. https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2004.00188.x

Dima, J., Gilbert, M.-H., Dextras-Gauthier, J., & Giraud, L. (2024). The effects of artificial intelligence on human resource activities and the roles of the human resource triad: Opportunities and challenges. *Frontiers in Psychology*, *15*, Article 1360401. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1360401

Eden, C. A., Chisom, O. N., & Adeniyi, I. S. (2024). Integrating AI in education: Opportunities, challenges, and ethical considerations. *Magna Scientia Advanced Research and Reviews*, *10*(2), 006–013. https://doi.org/10.30574/msarr.2024.10.2.0039

Ekuma, K. (2024). Artificial intelligence and automation in human resource development: A systematic review. *Human Resource Development Review*, *23*(2), 199–229. https://doi.org/10.1177/15344843231224009

Esangbedo, C. O., Zhang, J., Esangbedo, M. O., Kone, S. D., & Xu, L. (2024). The role of industry-academia collaboration in enhancing educational opportunities and outcomes under the digital-driven Industry 4.0. *Journal of Infrastructure, Policy and Development*, *8*(1), 1–32. https://doi.org/10.24294/jipd.v8i1.2569

Fayter, D. (1998). Issues in training lecturers to exploit the Internet as a teaching resource. *Education + Training*, *40*(8), 334–339. https://doi.org/10.1108/00400919810239365

Gupta, V. (2025). Factors influencing librarian adoptions of ChatGPT technology for entrepreneurial support. *Library Hi Tech*, *Advance online publication*. https://doi.org/10.1108/LHT-09-2024-0463

Holmes, W., Iniesto, F., Anastopoulou, S., & Boticario, J. G. (2023). Stakeholder perspectives on the ethics of AI in distance-based higher education. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, *24*(2), 96–117. https://doi.org/10.19173/irrodl.v24i2.6089

Huang, M.-H., & Rust, R. T. (2021). A strategic framework for artificial intelligence in marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, *49*(1), 30–50. https://doi.org/10.1007/s11747-020-00749-9

Jane, O. C., Ezeonwumelu, C. G., Barah, C. I., & Jovita, U. N. (2024). Personalized language education in the age of AI: Opportunities and challenges. *Newport International Journal of Research in Education*, *4*(1), 39–44. https://doi.org/10.59298/NIJRE/2024/41139448

Kaur, M., Rekha, A. G., Resmi, A. G., & Gandolfi, F. (2023). Research on artificial intelligence in human resource management: Trends and prospects. *Global Journal of Management and Business Research*, *23*(A5), 31–46. https://journalofbusiness.org/index.php/GJMBR/article/view/102816

Khan, R. A., Jawaid, M., Khan, A. R., & Sajjad, M. (2023). ChatGPT - Reshaping medical education and clinical management. *Pakistan Journal of Medical Sciences*, *39*(2), 605–607. https://doi.org/10.12669/pjms.39.2.7653

Kim, K. N., Wang, J., & Williams, P. (2024). Self-leadership: A value-added strategy for human resource development. *European Journal of Training and Development*, *48*(10), 1–15. https://doi.org/10.1108/EJTD-10-2023-0163

Mariyono, D., & Nur Alif Hd, A. (2025). AI's role in transforming learning environments: A review of collaborative approaches and innovations. *Quality Education for All, 2*(1), 267–290. https://doi.org/10.1108/QEA-08-2024-0071

Na, S. R. (2024). Application of artificial intelligence in employee training and development. *Mathematical Modeling and Algorithm Application*, *1*(1), 26–28. https://doi.org/10.54097/gg5eemnb

Ng, T. W. H., Yim, F. H. K., Chen, H., & Zou, Y. (2024). Employer-sponsored career development practices and employee performance and turnover: A meta-analysis. *Journal of Management*, *50*(2), 685–721. https://doi.org/10.1177/01492063221125143

Nguyen, H. T. T. (2018/2019). Towards human resource development at Hanoi Open University. *Asian Association of Open Universities Journal*, *13*(2), 223–235. https://doi.org/10.1108/AAOUJ-12-2018-0031

Otoo, F. N. K., & Rather, N. A. (2024). Human resource development practices and employee engagement: The mediating role of organizational commitment. *Rajagiri Management Journal*, *18*(3), 202–232. https://doi.org/10.1108/RAMJ-09-2023-0267

Owen, R. E. (1979). The changing role of the FE lecturer. *Education + Training*, *21*(6), 190–192. https://doi.org/10.1108/eb016635

Perrotta, C., & Selwyn, N. (2020). Deep learning goes to school: Toward a relational understanding of AI in education. *Learning, Media and Technology*, *45*(3), 251–269. https://doi.org/10.1080/17439884.2020.1686017

Rahman, M., Terano, H. J. R., Rahman, N., Salamzadeh, A., & Rahaman, S. (2023). ChatGPT and academic research: A review and recommendations based on practical examples. *Journal of Education, Management and Development Studies*, *3*(1), 1–12. https://doi.org/10.52631/jemds.v3i1.175

Rodgers, W., Murray, J. M., Stefanidis, A., Degbey, W. Y., & Tarba, S. Y. (2023). An artificial intelligence algorithmic approach to ethical decision-making in human

resource management processes. *Human Resource Management Review*, *33*(1), Article 100925. https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2022.100925

Schaeffer, D., Coombs, L., Luckett, J., Marin, M., & Olson, P. (2024). Risks of AI applications used in higher education. *Electronic Journal of e-Learning*, *22*(6), 60–65. https://doi.org/10.34190/ejel.22.6.3457

Seufert, S., & Spirgi, J. (2024). Navigating AI transformation: Human resource development strategies for corporate learning. *International Journal of Advanced Corporate Learning*, *17*(4), 80–93. https://doi.org/10.3991/ijac.v17i4.47443

Swanson, R. A. (2022). *Foundations of human resource development* (3rd ed.). Berrett-Koehler Publishers.

Thao, N. P., Kieu, T. K., Schruefer, G., Nguyen, N.-A., Nguyen, Y. T. H., Vien Thong, N., Hai Yen, N. T., Ha, T. T., Phuong, D. T. T., Duy Hai, T., Dieu Cuc, N., & Van Hanh, N. (2022). Teachers' competencies in education for sustainable development in the context of Vietnam. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, *23*(7), 1730–1748. https://doi.org/10.1108/IJSHE-08-2021-0349

Upadhyay, A. K., & Khandelwal, K. (2019). Artificial intelligence-based training learning from application. *Development and Learning in Organizations: An International Journal*, *33*(2), 20–23. https://doi.org/10.1108/DLO-05-2018-0058

Vázquez-Parra, J. C., Henao-Rodríguez, C., Lis-Gutiérrez, J. P., Palomino-Gámez, S., & Suárez-Brito, P. (2024). Perception of AI tool adoption and training: Initial validation using GSEM method. *Applied Computing and Informatics*, *22*(3–4), 369–379. https://doi.org/10.1108/ACI-09-2024-0370

Voss, R., & Gruber, T. (2006). The desired teaching qualities of lecturers in higher education: A means end analysis. *Quality Assurance in Education*, *14*(3), 217–242. https://doi.org/10.1108/09684880610678540

Wang, S., Wang, F., Zhu, Z., Wang, J., Tran, T., & Du, Z. (2024). Artificial intelligence in education: A systematic literature review. *Expert Systems with Applications*, *252*, Article 124167. https://doi.org/10.1016/j.eswa.2024.124167